

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozanta/rigorozantky:	Mgr. Josef Vacek
Téma práce:	Constitutio Criminalis Josephina a jeho vliv na rozhodovací praxi Apelačního soudu: Sexuální delikty v letech 1687 - 1727
Rozsah práce:	92 stran textu
Datum odevzdání práce:	23.01.2020.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Práce má právněhistorické téma, ovšem zabývá se navýsost aktuálním tématem, totiž evolucí moderní podoby právního řádu, srovnáním podobxy úpravy vybraných deliktů v dobových pramenech práva a rozdílů mezi law in books, právem psaným a law in actions, právem živým, žijícím v důsledku činnosti aplikační praxe. Práce je založena na srovnání a dílčí sondě, ta je nová, proto lze i téma označit za nové.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Teoretické znalosti jsou již poměrně dostatečně rozpracovány v existující oborové jurisprudenci, příp. obecně historické vědě, přesto se rigorozantovi podařilo i zde jednak zdůraznit některé teoreticky významné konotace, jednak i sám přispět k diskurzu. Autor měl rovněž k dispozici dostupné starší i moderní edice normativních pramenů, nicméně musel vedle nich zpracovat rovněž příslušnou dobovou judikaturu, což lze, z pohledu studentů práv, považovat za značně náročné. Kol. Vacek měl v tomto ulehčenou situaci jakožto absolvent historických věd, což je z pohledu právně-historické jurisprudence samozřejmě o to více hodno ocenění. Údaje i zdroje kol. Vacek zpracoval nadmíru zdařile, za použití přiměřených metod – kvantitativně-kvalitativní komparace (zejména ve vztahu k porovnání znění jednotlivých použitých právních předpisů), historické i dílčí sondy. Zčásti lze vnímat v textu i elementy metody každodennosti, které zaznívají kupříkladu v upozornění, že je třeba se slepě nedržet jen znění norem, ale vnímat jejich fungování v právním životě tejdější společnosti pobělohorského absolutismu.

3. Formální a systematické členění práce

Práce se člení na úvod (s. 5 – 23), kde jsou popsány metoda a cíle práce, normativní prameny i archivní prameny a odborná literatura. Následuje (s. 24 – 51) rozbor právní úpravy jednotlivých deliktů, kde rigorozant učinil vhodný výběr – cizoložství, bigamie, smistva, incestu, znásilnění a sodomie. Poté se student věnuje postavení a rozhodovací praxi rady nad apelacemi ve zkoumaném období (s. 52 – 84). Následuje analýza právní úpravy soudní praxe a jejích proměn (s. 85 – 88) a závěr (s. 89 – 92). Toto členění představuje vhodné skloubení obecnější, abstraktnější části na straně jedné a konkrétnější na straně druhé části, stejně jako různých oblastí zkoumání, totiž popisu a komparativní analýzy psaných normativních textů na straně jedné a popisu konkrétních kauz s analýzou a závěry ohledně reflexe změn psaného práva v judikatuře a zprostředkovaně tím i v právním životě na straně druhé. Byť si samozřejmě je třeba uvědomit limitaci závěrů tím, že se jednalo o vyšší stupeň soudní soustavy, který má vždy směrem k právnímu životu společnosti omezenější vypovídací hodnotu oproti analýze rozhodovací činností nejnižších soudních instancí.

V závěru se lze seznámit s trendy dobové justice – rozhodnutí soudu více respektuje text zákona (což vrcholí v pozdní době osvícenské odmítáním mimořádných rozsudků, precedenční judikatury i prosazením zásady nulla poena sine lege), posiluje právní jistota,

tresty byly absolutně určité a po aplikaci Constitutio Criminalis Josephina je rovnější trestání mužů a žen, což je problematika, která se podle statistik ukazuje problematickou i v současnosti např. u drobných krádeží.

Rovněž systematické členění práce je zcela vhodné a odpovídá požadavkům kladeným na rigorozní práci.

4. Vyjádření k práci

Práce je vytvořena na základě příkladné heuristiky, legitimních metod, zpracování zdrojů, jež jsou k dispozici i přiměřené analýzy. Diplomová práce je předložena k uznání za práci rigorozní. Práce splňuje požadavky kladené na rigorozní práci.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle práce byly zcela naplněny.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce je předkládána k uznání. Uvedené kritérium bylo tedy předmětem zkoumání ve stádiu přípravy, odevzdání a obhajoby diplomové práce.
Logická stavba práce	Logika stavby práce je zcela přiměřená a opovídající tématu, oboru i typu kvalifikační práce.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Rigorozant pracoval s odpovídajícími zdroji. Poznámkový aparát splňuje přísná kritéria požadavků právní historie na vědecké práce.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Analýza ve vztahu k tématu je dostatečně hluboká.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Grafická i ostatní úprava a podoba práce odpovídá Právnickou fakultou odpovídajícím standardům.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň práce je nadstandardní. Drobné nedostatky jsou např. na s. 7 v pozn. 14 a 15, kde je vydání tučným písmem, což není potřeba. Na s. 22 v pozn. 94 je uvedeno pouze Josephina edice. Lze předpokládat, že zde mělo dodatečně dojít k upřesnění. Na s. 24 a 28 lze doporučit sjednotit označení Brikcího Práv městských.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Z možností vést diskuzi a rozpracovat naznačené úvahy lze zmínit např. s. 6, kdy student píše o ustálené praxi apelačního soudu v systému raně novověkého práva a soudnictví, když ovšem popisuje období konce 17. a počátku 18. století, kdy by stálo za zvážení, zda se jedná ještě o ranný novověk. Judikaturu z doby stavovské lze vnímat poněkud odlišně, když kompetence rady nad apelacemi byly užší a nadto byla rozhodovací praxe po dlouhou dobu vázána partikularismem městského práva.

Na s. 7 jsou vysvětlena kritéria výběru, totiž dostatečné množství vyskytujících se případů (zde lze zmínit např. prostituci, u níž lze předpokládat, že byla pravděpodobně početná, nicméně aplikační praxe nižších soudů i právní vědomí a veřejné mínění tuto pravděpodobně nespороvalo) a dále objektivní stránka. Zde se nabízí otázka, zda se spíše než o objektivní stránku nejedná z pohledu trestněprávní vědy o objekt jako znak skutkové podstaty předmětných trestných činů.

U zdrojů uvedených na s. 12 by bylo možné ještě zmínit Obnovené zřízení zemské a Deklaratoria a novely.

Na s. 27 by bylo možné vzpomenout, že u zákona lex Iulia de adulteriis coercendis extrémní podobou sankce byla v podstatě tzv. vražda ze cti. Ta nebyla jen dobovým legálním nástrojem řešení některých sexuálních deliktů, ale v alternativních typech právní kultury se dodnes objevuje, byť často již jako jednání praeter uel contra legem. Vhodné je též poznamenat, že podle původního římského práva (tj. zákona z r. 18 př. n. l., jednoho z morálních zákonů císaře Augusta) nemohl ženu zabít manžel, nýbrž otec. To se v pojetí raně novověké (i starším) právu změnilo, nešlo tedy o římské právo jako takové. Z římského práva spíše pocházela koncepce trestnosti a možnosti svépomoci, nežli konkrétní podoba tohoto deliktu.

Na s. 28 u čl. C XLVII „kdyby žena cizoložství aneb smilstva se dopustila“ autor dedukuje, že taková žena musela být vdaná, jde o jednu z možných alternativních dedukcí. Obdobně, jestliže na s. 25 u Brikcího není uvedeno, že žena nemůže žalovat muže za cizoložství, je vhodné poznamenat, že se přeci jednalo jen o právní knihu, jež byla nevýlučná, co do normativního obsahu. A výslovně zde napsáno, že žena nemůže žalovat napsáno není.

Velmi zajímavá úvaha je vedena na s. 33, kdy je v posuzované práci rozlišena pokuta a pomsta. Nabízí se zde zmínit např. čl. 40 Řád práva zemského, kde při poličku před větším zemským soudem či před králem je jako trest (pokuta) uvedeno vydání pachatele na milost a nemilost poškozenému. Tzn. že pomsta zde byla vlastně pokutou.

Na s. 63 by bylo možné ještě více rozpracovat souběh trestných činů nejen na sexuální delikty.

Konečně u označení trestání podle Hrdelního řádu Josefa I. jako osvícensky-racionalistického na s. 90 by bylo možné zvažovat použít jako přesnější pojem vrchnostensky-racionalistické, kdy panovník ve svých rukou pomalu, ale jistě shromažďuje svrchovanost – vrchnostenskou moc, nejen přímou, ale i pomocí kontroly, opravných prostředků atp. Osvícenství má ovšem ještě další definiční znaky.

Všechny výše uvedené úvahy jen znovu zřetelně ukazují významný přínos, jež předložená kvalifikační práce pro oborový diskurz představuje.

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji uznat tuto diplomovou práci za práci rigorozní.
---	--

V Praze dne 07.07.2020.

Doc. JUDr. Jiří Šouša, Ph.D.
oponent/oponentka